

הסיוור הטקטי של כוחות היבשה בצבא הסובייטי אינו שונה במהותו מן המקובל בצבא ארה"ב ובצבאות המערב בכלל. עם זאת ראויים לבחינה יסודות אחדים בדוקטרינה הסובייטית הדנה בסיוור, כגון שאלות ארגון, ציוד והפעלה. יסודות אלו ייבחנו בסקירה דלהלן.

הסיוור בצבא הסובייטי

סיוור ר' כל
סיוור ג' שימק

ציוד

ה-"PT-76" הוא טנק סיוור שצורתו מונה שלושה; מפקד המ- שמש גם כתותחן, נהג וטען. זהו טנק סיוור אמפיבי, בעל שריון קל, המתקדם במים במהירות עד 10 קמ"ש, בעזרת סילוני-מים. נשקו כולל תותח בן 76 מ"מ, ומקלע בן 7.62 מ"מ.

מאו אמצע שנות החמישים פיתח הצבא הסובייטי מספר סוגי כלי-רכב זחליים משוריינים. בין אלה נמצאת מכונת-הסיוור האמפיבית "BRDM" ל-5 אנשים, שהיא פיתוח של ה-נגמ"ש "BTR-40" (ר' להלן). "BRDM-1" נע במים בעזרת מערכת הנעה סילונית. תכונה ייחודית של רכב זה היא תר-ספת שני זוגות-גלגלים במרכז, לשם מעבר מכשולים ויציאה מן המים*. ההיגוי נעשה בעזרת הגלגלים. "BRDM-2" הוא פיתוח נוסף של ה-"BRDM-1", הוא משמש ל-3 אנשים, ובו צריח למקלע 14.5 מ"מ ללא אשנבים, ופריסקופים רבים לשם תצפית. דגם מיוחד של ה-"BRDM" הוא נושא הטילים, ובו צוות בן שני חיילים. רכב זה משגר טילים נ"ט מונחים מדג-מים שונים, ומסוגל לשאת 3-6 טילים.

מחלקות הטנקים, טי-54 ו/או טי-55 מוחזקות בדרך כלל

* מורידים או מעלים את הגלגלים, לפי הצורך.

ארגון

יחידות הסיוור המשוריינות בצבא ברה"מ כוללות הן יחידות רכב משורייני שמשימתן היעודית היא סיוור, הניחנות בכושר תמרון רב וביכולת צליחה, והן עוצבות המאולתרות במיוחד לצורך ביצוע משימות סיוור. עם זאת קובעת תורת-התפעול הסובייטית, כי כל יחידה קרבית אחראית לנושאי הסיוור וה-אבטחה של עצמה, וכל חייל אמור להיות מאומן היטב בטכ-ניקת התצפית, הסיוור והדיווח. אחד מתפקידי העיקריים של כל מפקד הוא אימון אנשיו בטכניקות אלה.

מסגרת-הסיוור הגדולה ביותר היא גדוד-הסיוור הדיביזיוני, הכולל כשלוש מאות חיילים. הגדוד מורכב משלוש פלוגות: פלוגת טנקים, פלוגת חי"ר ממוכן ופלוגת סיירים הרכובים על אופנועים ומכונות-סיוור. בקבלו משימה מארגן מפקד הגדוד אלמנטים מתוך הפלוגות ל"קבוצות סיוור" או פטרולים. קבור צת סיוור עשויה לכלול מחלקת טנקים מוגברת בחי"ר ממוכן ורכובה על נגמ"ש "BTR-50P" או "BTR-60P", וכן סיירים רכובים על אופנועים. קבוצות-סיוור קלות בנויות סביב כוח-סיוור הרכוב על מכונות-סיוור מסוג "BRDM" ועל טנקים "PT-76".

צליחה של נהר, ולאכן יחידות שיגור גרעיניות, מתקני-תק" שורת ושטחים מזהמי-קרניה. "קבוצת הסיוור" שהורכבה כללה שלושה טנקים "פס-76", שני כלי-רכב משוריינים מסוג "BRDM", שני אופנועים וחוליית כבד. לצורך בדיקת נקודות-הצליחה של הנהר, התפצלה "קבוצת הסיוור" לשלושה פטרולים.

בדרך כלל מפעילים הסובייטים פטרולים בדומה להפעלתם בצבא ארה"ב. עם זאת, מארגנים הם סוגים אחדים של פטרולים לצורך ביצוע משימות מיוחדות. האחד הוא "פטרול קצין", שהוא יחידת-סיוור בפיקודו של קצין. פטרול כגון זה מופעל בשלבים התחליים של הקרב, וכן תוך-כדי מצבים משתנים במהירות, כגון השהיה. הקצין המפקד על הפטרול איננו בהכרח מפקד יחידה, ולעתים קרובות עשוי הוא להיות קצין-מטה מנוסה, המוכשר לקבל החלטות מהירות ונכונות.

סוג נוסף של פטרול הוא הפטרול העצמאי, הדומה במידה רבה לפטרולים ארוכי-הטווח של צבאות המערב. ניתן להר- כיב פטרול זה מיחידות קרבות שונות, אך בדרך כלל נבחרים למשימות אלה אנשי יחידות-הסיוור הדיביזיוניות. פטרול לים מסוג זה מופעלים בדרך כלל באגפים חשופים ותוך כדי הקרב. הם מבצעים פעולות סיוור על-ידי תצפיות, האזנת רדיו, פעולות סריקה, ובשעת הצורך אף פעולות אלימות.

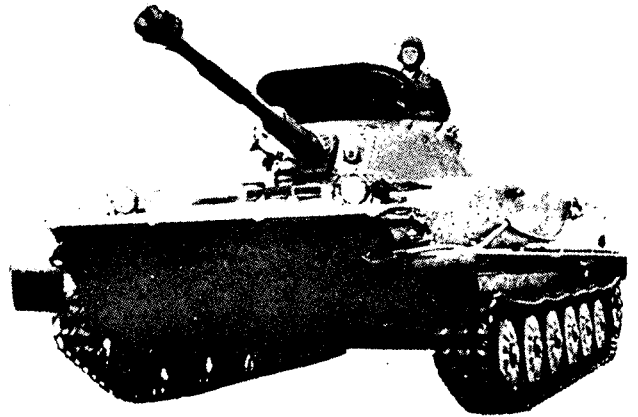
מעניין לציין, כי אלמנטים קטנים מופרדים מן הפלוגות ומפורזים פה ושם בשטח לביצוע משימות-סיוור שונות. שיטה זו, של הפעלת בודדים או צמדים במשימות-סיוור עצמאיות אינה מקובלת בצבא ארה"ב.

צבא ארה"ב בנה את יחידות-הסיוור שלו למילוי מכלול של משימות, הכוללות סיוור, אבטחת שטחים בעורף ופעולות הש- היה. הצמדת כיתת טנקים או חי"ר למחלקת-סיוור כדי ליצור צוות-סיוור משימתי נעשית לעתים רחוקות בלבד. שיטת האר- גון הנוכחית, היא של המחלקה המשולבת; שלוש מחלקות כאלה מאוגדות ליחידת סיוור. מחלקת-הסיוור המשולבת, שנוס- תה בקרבות קוריאה, כוללת כיתת טנקים, כיתת סיוור, כיתת חרמ"ש וכיתת מרגמות 4.2 אינץ'.

לכן, לאור ניסיוננו, עדיין פתוחה השיטה הסובייטית של צוות אלמנטים זעירים מאולתרים לצורך ביצוע משימות — לחקר וללימוד. אחד הדברים המאפיינים פקודת-מבצע של מפקד סיוור סובייטי הוא פירוטה הבלתי-ריגיל, אך יחידות-סיוור שהתאמנו ופעלו יחדיו, מן הראוי שיהיו מסוגלות לבצע משי- מה לאחר תדרוך קצר, בלא צורך בפקודה ארוכה ומפורטת. החזרה היתרה על דברים שגרתיים, כגון אבטחה, מרמזת עד כמה לקוי שיתוף-הפעולה בתוך יחידת-הסיוור המאולתרת.

אין כל ספק כי יחידות-הסיוור הסובייטיות הן ארגונים גמי- שים. באורח תיאורטי, היכולת לארגן יחידה לצורך ביצוע משימה מוגדרת על-ידי ריכוז צוות מומחים, היא דבר טוב מאין כמוהו. אך במציאות נשאלת השאלה, מה גורלם של בעיות התחזוקה, אמצעי התקשורת והבקרה, ערוצי הרדיו, וכיוצא באלה, כאשר טנקים, אופנועים, ושורייניות בודדים (או זוגות), פועלים על פני שדה-הקרב של חזית דיביזיונית?

אמנם, הגרמנים מעריכים את הסיוור הסובייטי כמעולה, ומי ייחסים רבות מהצלחותיו של הצבא הסובייטי במלחמת-העולם השנייה לרמתן של יחידות-הסיוור בו. בצידו המגוון ובארגונו הגמיש ניחן הסיוור הסובייטי, ללא ספק, בנתונים להשגת

טנק "PT-76"

בעתודה, לסיוע ליחידות סיוור קלות בביצוע משימותיהן. מש- קלו של הטנק הוא כ-40 טונות, והוא מסוגל להגיע למהירות של כ-48 קמ"ש ולטווח של 400 ק"מ. לטנק תוחם בן 100 מ"מ, מקלע נ"מ בן 12.7 מ"מ, ומקלע בן 7.62 מ"מ. אף שאין הוא אמפיבי, ניחן הוא ביכולת לנוע על קרקעית נהר, בהיותו מצויד בשנורקל; התקן זה מאפשר לו לנוע מוסתר במים בעומק 4.5 מ'.

הנגמ"ש התקני ביחידות הסיוור הוא ה-"BTR-50(P)". נג- מ"ש וחלי אמפיבי זה, בעל השריון הקל, משמש גם ליחידות חי"ר ממוכן. הוא מורכב על מרכב טנק "פס-76", מצויד במקלע בן 12.7 מ"מ, ונושא 15 איש.

"מ-1967" (כינוי נאט"ו) הוא פיתוח של "BTR-50", הוא מצויד באשנבי ירי ומכשירי תצפית לכל רובאי. חימושו — תוחם בן 57 מ"מ, טיל מונחה ומקלע קל, והוא נושא 11 איש. ה-"BTR-60", כמו ה-"BTR-50(P)", הוא נגמ"ש אמפיבי הנר- שא 14 איש, ולו 8 גלגלים ושריון קל. נשקו — מקלע בן 12.7 מ"מ, ובו אשנבי ירי לרובאים. "BTR-152" הוא נגמ"ש בעל 6 אופנים, נושא 16 איש. נשקו — מקלע קל, ובו אשנבי ירי לרובאים. אין הוא ניחן בכושר שחיה במים. "BTR-40" הוא נגמ"ש לא אמפיבי ל-8 איש, פתוח למעלה, בעל שריון קל ומקלע קל. הנעה — 4x4.

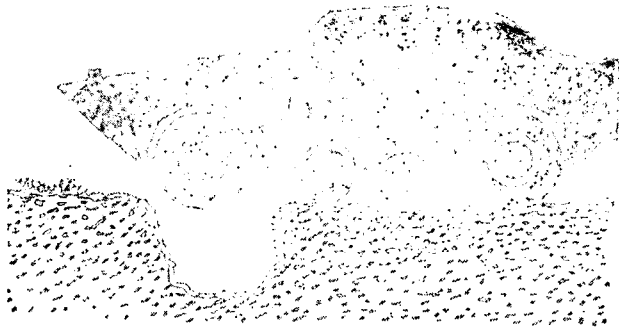
הפעלה

פירוט תורת-התפעול הסובייטית אינו מצוי בידינו, אך להלן יובאו שתי דוגמאות של ארגון כוחות למשימות-סיוור, שמהן ניתן להסיק על גישתם הבסיסית של הסובייטים לנושא זה.

למשימות פיטרול ארוך-טווח אורגנה "קבוצת-סיוור" שכי- ללה מחלקת טנקי "פס-76" ומחלקת נגמ"שי "BRDM". מח- לקת ה-"BRDM" הוגברה באופנוע ובטנק אמפיבי ובצוות כבד (כימי-ביולוגי-רדיולוגי) צמוד. אילו התעורר הצורך להגדיל את עוצמת-האש של "קבוצת-סיוור" זו היו מצרפים אליה מחלקת טנקים בינוניים "טי-54" או "טי-55". צירוף צוות כבד על צידו ל"קבוצת-הסיוור" נעשה לעתים תכופות, במיוחד בשטחים בהם ניתן לשלב פגיעות גרעיניות במכשור לים טבעיים, למניעת התקדמותם של כוחות-אויב.

על "קבוצת-סיוור" הוטלה המשימה לבדוק שלוש נקודות-

• האות P מסמנת כלי אמפיבי.

BTR-40(P) במעבר על תעלה — נתמן בגלגליו הפנימיים. הגלגלים הללו ניתנים להעלה ולהורדה, לפי הצורך.

חיס נועים. מבחינת התמרון, מסוגלות כל יחידות-הסיור להש- תלב בכל פעולה של גוף משוריין.

משימותיהן של יחידות-הסיור, כעולה מתוך החומר שפורסם: תפקידי לחימה — כגון: פשיטות, משמרות, מארבים וכיוצא באלה;

- השגת ידיעות — על-ידי סיורי-הרש או סיורים אלימים;
- מניעת ידיעות.

אחד הנושאים שמשום-מה לא הודגש די הצורך, הוא „הממד השלישי“. כיום, קצב-הלחימה והשינויים המהירים בתמרון של היחידות הניידות מזה, והזירות המגוונות מזה, לא יאפשרו לסיור קרקעי בלבד למלא כראוי את כל המשימות. והואיל וגורל קרבות ומערכות עשוי להיקבע — לניצחון או לכישלון — על-פי הידיעות המיידיות שסופקו בשדה-הקרב, תוך כדי מסע ההתקרבות וב- קרב עצמו, ובעיקר בעת ניצול הצלחה, נודעת ל„ממד השלישי“ חשיבות ראשונה במעלה בסיור. אך נראה כי עניין זה לא זכה לטיפול מספיק.

לבסוף, מבחינה תיאורטית אולי צודקים הסובייטים בשאיפתם, כי כל חייל ומפקד יהיו סיירים מעולים, וכל יחידת-סיור תיהנה מגמישות מירבית בציוות הכוחות. אך מבחינה מעשית נראית גישה זו כ„חזון אחרית הימים“, ומשום כך, לדעתנו, יש לבנות את צוות-הסיור הבסיסי מראש, כדי שניתן יהיה להכשירו מבעוד מועד לקראת משימותיו הצפויות. וכמובן, אל נשכח כי „הממד השלישי“ משנה באורח מהותי את יכולתן של יחידות-הסיור ואת טיב הידיעות אשר יסופקו על-ידיהן.

טנקים T-54 ונגמשים BTR-60(P) בהסתערות

תוצאות מרהיבות בשדה-הקרב. אך מאידך גיסא, לא יהיה זה מן החכמה להגזים ביכולתן של יחידות-סיור אלה, ובמיוחד לאור העובדה שהן לא ראו את שדה-הקרב מזה למעלה מעשרים שנה.

בשולי המאמר — אל"מ מרדכי

המאמר שלפנינו, תדן בארגון יחידות הסיור של ברה"מ, נערך על-ידי צוות מצבא ארה"ב, ודבר זה מאפשר לנו לבדוק את גישות-היסוד בארגון יחידות-סיור בשני הצבאות, ולהשוות ביניהן. אמנם, המאמר מושתת ברובו על חומר גלוי שפורסם בירחוני הצבא הסובייטי, אך ניתן להניח כי הדברים אינם עומדים בסתירה לחו-מרה-הדרכה הרשמי. כשלעצמו, עניין רב לנו בוויכוח בדבר השא-לה, מהי המסגרת הארגונית הרצויה ליחידת-סיור — ארגון גמיש וציוות לקראת כל משימה, או ציוות קבוע מראש? ומתן ההש-לכות הנובעות מבחירת אחת הצורות הללו, על אפשרויות התפ-עול והבעיות הלוגיסטיות?

את שדה הקרב המודרני יאפיינו, ככל הנראה, כמה גורמי-יסוד:

- הכוחות בזירה יהיו בעיקרם משוריינים (בחלקם הגדול — טנקים).

- שטחים נרחבים עלולים להיות מוזהמים עקב לוחמה כב"ר.
- מכשולי המים (בעיקר באירופה) יהוו בעיה מרכזית בכל לחי-מה; ואין להתעלם, כמובן, גם מבעיית השליטה באויר.

מן הראוי כי נגדיר תחילה מהן המשימות שנרצה להטיל על יחידות-הסיור, שכן רק לאחר בחינת משימותיהן של יחידות-הסיור לאור זירת-הקרב הצפויה, נוכל לדון בשאלה, מהי מערכת הציוד שתאפשר את ביצוע המשימות.

ניתוח זירות-הקרב של צבאות המערב מסביר את שימת-הלב הרבה שהוקדשה לציוודן של יחידות-הסיור. מרבית רכב-הקרב המשוריין ביחידות אלה ניהן בכושר לצליחת מכשולי-מים ושט-

